

מ ש ק הבקר והחלב

מוסף אסון הרפתנים בכנרת

חוברת 366 ■ אוקטובר 2013

ביטאון התאחדות מגדלי בקר בישראל

” אנשי עמל, חלוצי החקלאות העברית, בוני משק ומולדת, מחדשי מסורת הבוקרים, צמאי תורה ודעת הלכו לפי תומם לכינוסם, כינוס הבוקרים העברים בארץ האבות, ואחד-עשר מהם ניספו, טבעו, אבדו. ”

[חיים הלמן | תמונות]

[יהודית דרוז | 1917-1997]

[חיים קדוש | 1914-1984]

[דב שובל | 1918-1988]

[גיטל פרלמן | 1918-1988]

[יחזקאל היינלברג | 1918-1988]

[רבקה זנא | 1918-1988]

[נשימ גוטסמן | 1918-1988]

[נחמיה פרלמן | 1918-1988]

[יחזקאל זמר | 1918-1988]

[יוסף רבלבטש | 1918-1988]

[יואל היינלברג | 1918-1988]

70
לאסון
הרפתנים
בכנרת

עורך: יוסי מלול

אסון הרפתנים בכנרת

יוסי מלול - משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

היישוב היהודי בארץ ישראל מנה כמה מאות אלפים, קהיליית הרפתנים הייתה מצומצמת מאוד והידיעה ש-11 חברים לענף טבעו למוות בכנרת, היכתה גלים עצומים בענף וביישוב היהודי. במלאת 70 שנה לאסון הנורא בכנרת, אנחנו מביאים לפניכם, מוסף מיוחד שיבטא את רוח התקופה ואת הסיפור האישי של אלה שהלכו

האספה עברה בהצלחה רבה וכולם חיכו למתנת הכנס - שייט לילי בכנרת עד לעין גב ושם מסיבה סוערת על החוף. נתלתה רשימה על הלוח, רבים מאוד נרשמו ובהגיע שתי הספינות כולם הסתערו ועלו עליהן, מבלי לדעת כמה נמצאים בכל ספינה - כמאתיים רפתנים התפרסו בשתי הספינות ומילאו כל מקום פנוי.

הלילה היה ליל ירח מלא, הכנרת נראתה כמו ראי, שקטה ורגועה, מצב הרוח היה מרומם להפליא. מספר **שלמה דורי** שהיה על אחת הספינות. "הפלגנו בשקט, הייתה שירה אדירה ושטנו באווירה מרוממת ונרגשת, אני עליתי על הסירה השנייה שהייתה כל הזמן מאחורי הראשונה. פתאום הרגשנו מים בתוך הנעליים (הסירות היו גם לדייג וגם לסחורות), התגברנו על הרעש של הסירה והודענו לספן שיש מים בסירה, הוא נתן סימן לספינה הראשונה והיא עצרה. התברר שאנחנו לא שטים עם מנוע אלא נגררים עם חבל, ניתנה פקודה - כל מי שעומד קרוב לחרטום הסירה שיעבור לספינה הראשונה. מקבוצת השרון (יפעת) נסענו לאספה שתי חברות ואני, שתייהן אמרו לי שהן עוברות לסירה הראשונה. אני לקחתי את **יעקב כבשנה**

האספה הכללית של ההתאחדות התקיימה בעמק הירדן, קיבוץ דגניה א' התנדב לארגן ולארח בטוב טעם, את כל מאות הבאים לאספה. מזכיר ההתאחדות - **אפרים שמרגד** ניהל את האספה והחברה **מרים בריץ** ברכה את המשתתפים עם סיפורי בראשית על הרפת בארץ ישראל, במגוון הנושאים המקצועיים המעסיקים את הענף. האספה הייתה מיועדת להתקיים במשך יומיים וכללה גם תערוכת בני בקר וכמה הרצאות מתוכננות.

רבים מאוד נרשמו ובהגיע שתי הספינות כולם הסתערו ועלו עליהן, מבלי לדעת כמה נמצאים בכל ספינה - כמאתיים רפתנים התפרסו בשתי הספינות ומילאו כל מקום פנוי

תמונות אילוסטרציה באדיבות ארכיון עין גב

דבר העיתונות על האסון

"דבר" 26 לאוקטובר 1943

גוויות הטבועים בים כנרת לא נמצאו

מיד אחרי האסון בים כנרת, הוחל כידוע, בחיפושים אחרי גוויות הנעדרים. סירות המנוע של עין גב וגינוסר מסיירות יומיום בים. גם משמרות של רוכבים ורגלים מסיירים בחופים. אווירון טס על פני הים ובמקום התאונה, כדי לגלות את מקום המצאה של הסירה שטבעה. אמודאים מנמל חיפה צללו במקום שסומן על ידי האווירון אולם לא העלו דבר.

קרובי הנעדרים ואנשי המשקים הנפגעים, נמצאים בעין גב ומשתתפים בחיפושים.

החקירה בקשר לאסון תהיה ביום ה' במשרדי הממשלה בטבריה בפני קצין המחוז **מר לבהר** כחוקר מקרי מוות.

חשש עוד לקורבן

מלבד עשרת החברים והחברות שנספו באסון כנרת, נעדר גם **חיים קראפט**, חבר קבוצת ניר חיים, שגם הוא השתתף בכינוס מגדלי הבקר בדגניה א'.

חברים, מבין משתתפי הכינוס, אמרו אמנם, שראו את קראפט אחרי האסון, אולם סבורים שאין זה נכון. חוששים מאוד שגם הוא היה בין החברים בסירה שטבעה. אחרי הכינוס רצה קראפט לנסוע לבית חנוך, ועד עתה לא בא לשם.

חיים קראפט בן 23, היה לבוש בגדי חאקי ומכנסיים קצרים, מי שראה את החבר מתבקש להודיע על כך למערכת "דבר".

"דבר" - 27 לאוקטובר 1943

עין גב מבקש להרכיב ועדת חקירה

מקיבוץ עין גב מוסרים:

הסיבה האמתית של האסון בים כנרת, מוסיפה להיות חידה בעיני כל יודעי דבר. זמן קצר לפני שקרה האסון נעשה בסירה שטבעה תיקון כללי. שבוע לפני כן, יצאו באותן שתי הסירות, שאחת מהן טבעה עתה, 150 חברים של עין גב לקונצרט של התזמורת הארצישראלית בדגניה, ולא היה בהן שום קלקול.

הקיבוץ בעין גב פנה למרכז החקלאי של ההסתדרות וביקש להרכיב ועדת חקירה שתקבע את סיבות האסון.

בסירה שטבעה היו למעלה מ-20 איש. חלק מהם ניצל, וביניהם אנשים שלא ידעו לשחות ואילו בין הטבועים, היו אנשים שידעו לשחות. מהרגע שהסירה החלה טובעת ועד שהגיעה סירת ההצלה מעין גב עברו פחות משתי דקות.

מצד השלטונות וחיל התעופה המלכותי, ניתנה עזרה מקסימלית למאמצי החיפוש שלא פסקו עד עתה. ■

ועירוני והובלתי אותם לספינה הראשונה.

שטנו לחוף, ונותר מרחק של קילומטר אחד והספינה חזרה לאסוף את האחרים, התברר שכאשר הספינה חזרה לסירה, ראו שהסירה צוללת בבת אחת למעמקי הים, סיפרו **שחיים וקסמן** ז"ל נפל למים וצעק "לשכב על הגב ולעשות תנועות בידיים וברגליים". חברה מקבוצת עיינות (רמת דוד) שלא ידעה לשחות סיפרה לי "שמעתי את קולו של חיים וראיתי את שני הילדים שלי וזה הציל אותי".

על החוף הייתה מהומה גדולה, לא ידעו מי היה על הסירה ומי חסר, השמועה עשתה לה כנפיים בכל הארץ הקטנה וכולם נהרו לחפש את הקרובים.

כותב **משה וינר** מקבוצת "העמל":

"הגענו לעין גב, קיבלו אותנו אנשי עין גב מדוכאים ומבוהלים. הנה מגיעים אנשי מרחביה, מזרע, כפר יהושע. הנה מתקהל קהל אנשים על שפתה של הכנרת ועיני כולם לכנרת היפה והאכזרית. אין אונים וחסרי כל עומדים כולם, עיניים זולגות דמעות ושאלה אחת פורצת: מה לעשות? הטלפון מצלצל בלי הרף, מזעיקים את המוסדות, את היישוב לעזרה. החברים יוצאים בסירות לכנרת ואני ביניהם. בידי כולם חבלים ועוגנים היורדים לעמקי הים, לאחר יום של סבל חוזרים רצוצים לעין גב. הלילה עובר ללא שינה, מחכים ליום המחרת, אולי יביא אתו חדש.

שישה ימים אני נמצא בסירה על פני הכנרת כשבידי החבל ובקצהו העוגן ובלבי תקווה, אולי יינתן סימן ונוציא את **דב** (שואבי מקיבוץ רוחמה) ממעמקי הים.

ממשיך שלמה דורי:

לא ידענו איפה הסירה טבעה ואיפה הגופות, היה בקבוצת השרון חבר בשם **עקיבא גושן** שהיו לו קשרים עם הצבא הבריטי ודרכם הזמינו מקהיר אווירון עם מכשירים לגילוי צוללות. הוא הגיע וגילה איפה הסירה, זרק מצוף פקק ובהמשך ירדו אמודאים מחיפה והתברר שהגופות היו צמודות לדופן הסירה.

11 רפתנים, מהפעילים ביותר בענף, טבעו בים. מקיבוץ מרחביה טבעו שני רפתנים עמודי התווך של הרפת, בכפר יחזקאל טבע **יואל הייבוש** שהיה רפתן ידוע בענף ומכפר יהושע טבע **רכלבסקי**.

■ זה קרה ביום רביעי, חול מועד סוכות 19.10.1943 לפני 70 שנה!

